

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

4. Порядок організації навчання у загальноосвітніх навчальних закладах при виправних колоніях та слідчих ізоляторах, що належать до сфери управління Державної пенітенціарної служби України, затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерством юстиції України від 10.06.2014 № 691/897/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0629-14>.

5. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 червня 2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.

ПРОБЛЕМАТИКА ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ЗАСУДЖЕНИМИ НЕПОВНОЛІТНІМИ

Низова А. Р.

Студентка III курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Бондаренко О. С.

к. ю. н., старший викладач кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

За статистичними даними, щороку злочини скоєні неповнолітніми у структурі злочинності складають суттєву частку, що кожного року збільшується. Останнім часом кримінально-виконавчі правовідносини стали однією з основних тем для проведення досліджень і реформування. Усе більше уваги науковці приділяють з'ясуванню мети покарання та кримінально-виконавчої діяльності. Особливо важливим стає визначення мети та алгоритму діяльності з виконання покарань відносно неповнолітніх, адже саме дана категорія злочинців, на думку багатьох науковців, є найбільш уразливим суб'єктом відбування покарання. Адже, безпосередньо від молоді і залежить майбутнє держави. Тож, питання відбування покарання неповнолітніми і становить неабиякий інтерес.

На наш погляд, сьогодні у нашої держави є всі можливості для того, щоб зробити крок до якісної зміни ставлення до неповнолітнього засудженого і процесу виконання покарання у виді позбавлення волі щодо такої особи. Багато вчених і практичних працівників кримінально-виконавчої служби України та правоохоронних органів зверталися до питання особливостей правового статусу неповнолітніх та виконання відносно них покарання у виді позбавлення волі. Серед них О. С. Бартків, О. І. Дегтяр, Є. А. Дурманенко, І. І. Пампура, А. Х. Степанюк, І. С. Яковець та ін.

Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі неповнолітніми передбачено у гл. 21 КВК України. Дана глава передбачає матеріально-побутові умови, режимні вимоги до засуджених, додаткові гарантії при їх звільненні та має положення про

їх соціальну адаптацію до умов вільного життя [3, с. 198].

Неповнолітні відбувають покарання у виді позбавлення волі у спеціальних виховних колоніях, що відрізняються від колоній для дорослих перш за все ступенем ізоляції. Адже не мають поділу за рівнями безпеки, та мають кращі умови тримання. Кримінально-виконавчий кодекс України має певні особливості тримання неповнолітніх [1]:

- дозволено витратити на місяць для придбання продуктів харчування і предметів першої потреби гроші, які засуджений може заробити в колонії;
- одержувати побачення – щомісяця короткострокове й один раз на 3 місяці – тривале.

Правовий статус неповнолітніх засуджених за своїм обсягом включає в себе всі основні права, якими наділені засуджені, і має певні додаткові елементи, пов'язані з тими особливостями установ, де вони тримаються. Дані установи акцентують увагу на виховній спрямованості під час здійснення своєї діяльності. Адже особа в неповнолітньому віці є більш сприйнятливою для корегування звичок, поглядів. Тож, установи виконання покарань, в яких перебуває неповнолітній зосереджують увагу у своїй діяльності та беруть за мету виховання та ресоціалізацію особи-засудженого [5, с. 276].

Важливим моментом у процесі організації відбування покарання неповнолітніми є обов'язковість навчання, на що вказує КВК України. Законодавець надає гарну можливість неповнолітнім засудженим отримати освіту. Але, на жаль, статистичні дані показують низький рівень освіти серед неповнолітніх, які відбувають покарання. Адже більшість не бажає навчатися взагалі або зовсім не зацікавлені в навчальному процесі. На наш погляд, працівники виховних колоній мають спрямовувати свою діяльність на зацікавлення особи до навчання та отримання додаткових навичок та вмінь [4]. Варто зазначити, що для неповнолітніх мають створюватися спортзали, кімнати психоемоційного розвантаження, бібліотеки, обладнуватися телебачення за допомогою якого транслюють освітні програми. Також організуються вступні іспити до технікумів та вищих закладів освіти.

Важливою складовою відбування покарання особою неповнолітнім є процес ресоціалізації. Відновлення сімейних зв'язків, підготовка до повернення у соціум, вироблення у особи адекватного сприймання реальності, формування навичок родинної поведінки. Актуальною залишається проблема місця проживання і реєстрації для тих, хто звільняється з місць позбавлення волі, передусім дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, а також тих, хто втратив зв'язки з батьками та інші соціально-корисні зв'язки. Основними проблемами у практиках трудового та побутового влаштування неповнолітніх та молоді, які звільнилися з місць позбавлення

волі, є брак робочих місць, низький освітній та кваліфікаційний рівень багатьох звільнених, їх небажання працювати на робочих місцях з низьким рівнем оплати праці, небажання роботодавців приймати на роботу звільнених з місць позбавлення волі, відсутність у частини звільнених, передусім у дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, молоді з їх числа, документів, які необхідні для працевлаштування. Чимало звільненої молоді потребує матеріальної допомоги на побутове забезпечення, але ,на жаль, надання матеріальної допомоги, задля побутового забезпечення не передбачено законодавством України [2, с. 108].

Аналізуючи вищенаведене можна дійти висновку, що у більшості випадків заходи ресоціалізації не досягають своєї мети через деякі чинники. Основними з них, на нашу думку, є відсутність мотивації персоналу кримінально-виконавчих установ та низький професіональний рівень працівників у сфері педагогічної роботи із засудженими неповнолітніми. Саме те, що працівники не зацікавлені в ефективній роботі, не вмотивовані, а ні фінансовими інструментами, а ні перспективою професійного зростання, веде до того, що справа ресоціалізації знаходиться на низькому рівні

З огляду на результати дослідження можемо дійти висновку, що неповнолітній засуджений перебуваючи у виховній колонії має шанс на зміни власної особистості. І саме тому виховні колонії повинні бути тими установами, де засуджений неповнолітній зможе отримати підтримку, допомогу і навіть захист. У виховних колоніях необхідно створити такі умови тримання, які нададуть можливість більше уваги приділяти вихованню, навчанню й отриманню навичок сумлінної позитивної поведінки. Умови тримання не повинні мати такого ступеню правообмежень, який жорстко відокремлює неповнолітнього від оточуючого світу і робить його соціально небезпечним. Також необхідно поліпшити рівень навчально-практичних навичок працівників виховних установ з неповнолітніми, що значно покращить процес ресоціалізації. Наявністю саме: соціально-побутових, психологічних, педагогічних та правових знань, повинні відрізнятися працівники кримінально-виконавчих установ для неповнолітніх. І якщо виконання покарання щодо дорослих засуджених дійсно може бути організоване з більшим акцентом на правову та соціальну роботу, то кримінально-виконавча діяльність щодо неповнолітніх повинна відповідати педагогічним та психологічним орієнтирам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11 липня 2003 р. № 1129-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1129-15> (дата звернення: 20.02.2020).

2. Бартків О. С., Дурманенко Є. А. Особливості ресоціалізації неповнолітніх правопорушниць. *Наук. вісник Волинськ. нац. ун-ту*: наук. зб. Волинь : Волинськ. нац. ун-т, 2011. № 7. С. 108–111.
3. Дегтяр О. І. Характеристика неповнолітніх, які тримаються в установах кримінально-виконавчої системи в Харківській області. Організація профілактичної роботи з ними. *Питання боротьби зі злочинністю*: зб. наук. праць. Х. : Ін-т вивч. проблем злочинності. 2004. Вип. 8. С. 196–200.
4. Кримінально-виконавче право України. Загальна та особлива частини: підручник / за заг. ред. д.ю.н., проф. О. М. Литвинова та д.ю.н., проф. А. Х. Степанюка; О. М. Литвинов, А. Х. Степанюк, І. С. Яковець та ін. Київ: ВД «Дакор», 2015. 632 с.
5. Пампура І. І. Особливості ресоціалізації неповнолітніх засуджених у пенітенціарних установах. *Юридична психологія та педагогіка*: наук. журн. Луганськ : Луганськ. нац. ун-т, 2011. № 2 (10). С. 274–277.

СТВОРЕННЯ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИПАДКІВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ТА НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ ЯК ЗАХІД ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Верещака Я. В.

Студентка III курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Бондаренко О. С.

к. ю. н., старший викладач кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

Домашнє насильство є досить поширеним злочином в Україні, проте, необхідно відзначити, що латентність цього явища та широке поширення ускладнює ситуацію, зважаючи на це наша держава намагається вжити всіх необхідних заходів, щоб зменшити масштаби даної проблеми. Деякі з цих заходів передбачені Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», зокрема закріплено норму про створення Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Реєстр – це автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система, призначена для збирання, реєстрації, накопичення, зберігання, адаптування, зміни, поновлення, використання, поширення (розповсюдження, реалізації, передання), знеособлення і знищення визначених Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» даних про випадки домашнього насильства та насильства за ознакою статі[1].